

2568

4299

SPRAWOZDANIE

TOWARZYSTWA

KOLONIJ WAKACYJNYCH DLA DZIECI

W KRAKOWIE

za rok 1892 i 1893.

W KRAKOWIE.
W Drukarni W. Korneckiego.
1894.

Nakładem Towarzystwa Kolonij wakacyjnych.

CZYNNOŚCI KOMITETU

Towarzystwa kolonij wakacyjnych

W KRAKOWIE,
za rok 1892 i 1893.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje dwa lata ubiegłe, a mianowicie 1892 i 1893, a to z powodu wyjazdu jednego z członków komitetu, który powierzono sobie sprawozdania za rok 1892 przygotować nie zdołał. Tem zaś łatwiej połączyć w jednym sprawozdaniu czynności z dwu lat — ponieważ co do ilości słabowitych dzieci obojga płci — wysyłanych do kolonij żadna prawie różnica nie zaszła. Ta sama liczba od kilku lat utrzymuje się stale, bez względu na coraz większe trudności w zdobywaniu znacznego funduszu, wymaganego corocznie na utrzymaniu kolonistów. I jeżeli w ostatnich latach zdołano nie tylko stałą liczbę kolonistów, lecz nadto byt instytucji utrzymać, to zawdzięczać należy obok subwencji Świątynnej Rady m. Krakowa, wynoszącej corocznie 500 złr., tym nielicznym dobrodziejom, którzy od powstania instytucji do obecnej chwili stale zasilają fundusze nasze dorocznymi datkami. Pani Hr. Adamowa Potocka, pan Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku, Pani Jadwiga z Łażnińskich Mańkowska, pani Tekla z Łażnińskich Mańkowska, pani Lucyna z Mańkowskich Rutkowska, Hr. Janusz Tyszkiewicz z małżonką z Hr. Tarnowskich, pani Natalia z Michałowskich Sobańska, panna Oktawija Wyrzykowska, Pani Karolina Oksza Orzechowska, pensionat p. Seweryny Górskiej, pani Gabryelska i kilka jeszcze osób dają możność ko-

mitetowi ratowania wynędzniałych w wilgotnych mieszkaniach, pozbawionych zdrowego powietrza i pożywienia istot — skazanych przeważnie na niechybną zgubę. A zguba, grożąca tym biednym istotom, jakże rozmaitej bywa natury. Nie tylko bowiem grozi im nędza fizyczna, lub nawet śmierć, — lecz nie mniej straszną dla nich i dla społeczeństwa stać się może nędza moralna.

Jednej i drugiej zapobiedz ma instytucja kolonij wakacyjnych, roztaczająca najtroskliwszą opiekę tak nad wzmocnieniem sił fizycznych, jakoteż nad podniesieniem moralności wogóle, obyczajów zaś w duchu religijnym i narodowym w szczególności. Oczywiście skuteczne osiągnięcie tych poważnych celów wymaga poważnych środków pieniężnych, nawet dla tak szczupłej liczby dzieci, wybieranych z wielką przezornością z kilkuset zgłaszających się. Skrepowany szczupłością funduszy komitet, z wielką przykrością zniewolony bywa co rok odmawiać przyjęcia znacznej większości dzieci, zawsze prawie kwalifikujących się do kolonij, a wybiera około 60 dzieci, najslabszych z ogółu słabowitych i najuboższych, dając pierwszeństwo dzieciom wdów, obarczonych liczną rodziną a pozbawionych możliwości zapracowania na jej wyżywienie.

W roku 1892 kolonje dla chłopców były jak dawniej w Rudawie, pod znakomitym kierunkiem miejscowego nauczyciela, pana Stanisława Polaczka, dla dziewcząt zaś w Sielcu, pod wybornym kierunkiem i opieką pani Stanisławy Orzechowskiej, kierowniczkii szkoły żeńskiej w Krakowie.

W następnym 1893 roku z powodu przeniesienia się p. Polaczka do Krzeszowic, gdy nadto interesy familijne nie pozwalały pani Orzechowskiej zajmować się nadal kolonją żeńską w Sielcu, komitet znalazł się w trudnem położeniu starania się o nowych kierowników, którzyby na wzór zasłużonych swych poprzedników mogli sprostać trudnemu zadaniu. Wreszcie trzeba było postarać się także o nowe pomieszczenie dla chłopców, a mianowicie o połączeniu obu kolonij, żeńskiej i męskiej, pod jedną administracją, a to dla zmniejszenia kosztów. Wybrano więc obszerny dom pana Pruczka w Sielcu, i na parterze ulokowano dziewczęta, a na piętrze chłopców.

Za umówioną zaś opłatą państwo Pruckowie podjęli się żywienia wszystkich dzieci według ułożonego z góry jadłospisu. W obu latach sprawozdawczych wysłano po 58 dzieci z Krakowa, a nadto z Wiednia przysyłano na sezon Sierpniowy w roku 1892 dwanaścioro dzieci — w połowie chłopców — w połowie dziewcząt — zaś w 1893 było dzieci wiedeńskich czternaścioro t. j. 6 chłopców i 8 dziewcząt. Dzieci polskich rodzin, zamieszkałych w Wiedniu, w przeważnej części nie znające mowy polskiej, staraniem i kosztem J. O. Księżny Jerzowej Czartoryskiej do kolonij naszych od kilku lat przysyłane, prócz korzyści, wszystkim kolonistom wspólnych, zyskują jeszcze pod względem narodowym, albowiem wracają do swych rodzin z rozbudzonemi uczuciami narodowemi i pewną znajomością mowy i dziejów ojczystych, w czem dopomaga kierownikom zwiedzanie pamiątek historycznych Krakowa.

Przed ostatecznym wyborem dzieci odbywa się corocznie rewizja lekarska, powtarzająca się także po powrocie z kolonij. Szkrofuliczne, wątłe i anemiczne dzieci, po czterotygodniowym jednym sezonie wracają w stanie pomyślnym, a zdarza się, że matki własnych nie poznają dzieci, widząc je rumianemi i wesołemi, często o 5 do 6 kilogramów więcej wążącemi, niż przed wyjazdem z miasta. Mozolne te badania lekarskie wykonywali: Dr. August Kwaśnicki, członek komitetu, Dr. K. Grabowski podskarbi Towarzystwa oraz uproszeni panowie doktorowie: Murdziński, Marcisiewicz i Torczyński. Lato 1893 roku należało do najmniej zdrowych, epidemie grasowały po wsiach, pomimo to w kolonijach tak w tym roku jak i poprzednim, nie zachodziły wypadki chorób epidemicznych. Jedyne wypadek szkarlatyny u chłopca, którego natychmiast odwieziono do Krakowa, spowodowany był tem, iż w rodzinie tego chłopca było kilkoro dzieci, chorych na szkarlatynę, którą tenże przywiósł do kolonij. Wczesne stwierdzenie choroby i usunięcie chorego oraz przedsięwzięte natychmiast środki dezynfekcyjne ochroniły resztę dzieci od epidemii. W tej też okoliczności godnem jest największego uznania energiczne i roztropne zachowanie się nowych kierowników, a mianowicie Panny Klotyldy Jaczmierskiej — nauczycielki z Krakowa, i pana Karola

Sikorskiego — nauczyciela z Łobzowa, którzy gorliwym i pełnym pedagogicznego talentu wykonywaniem przyjętych obowiązków na uznanie komitetu najśluszniej zasłużyli.

Nie małą też pomocą dla celów instytucji byli ci wszyscy, którzy łaskawie podejmowali u siebie kolonistów podczas wycieczek. Wdzięczność więc należy się za gościnne przyjęcia WPani Profesorowej Domańskiej, czasowo w Rudawie bawiącej, Pwu Furdzikom w Żarach i księdzu Proboszczowi w Paczałtowicach. Na zakończenie sprawozdania pozostaje jeszcze odwołać się do łitości ogółu naszego, a zwłaszcza matek, które najlepiej pojmują, czem są dla słabowitych dzieci kolonije letnie, czem powietrze dobre po dusznych izbach miejskich, czem wreszcie dobra żywność i opieka rodzicielska! Datek na kolonije wakacyjne, to dobrodziejstwo najpewniejsze, po kilku tygodniach na twarzach wracających dzieci widoczne, dobrodziejstwo, błogosławione przez Najwyższego Ojca naszego, przez społeczeństwo, przez matki biednych istot, przez sameż dzieci, które przy pomocy kolonij wyrosnąć mają na zdrowych moralnie i fizycznie obywateli kraju.

Zestawienie za r. 1892.

Dochód.

Remanent z roku 1891	681·59	zr.
Subwencya m. Krakowa	500·—	„
Dary	263·50	„
Z koncertu u p. Gabryelskiej	40·—	„
Opłata od dzieci z Wiednia	280·—	„
Zwrot kolei nadebranego	11·76	„
Składki	61·—	„
% narosły	24·49	„
Razem	<u>1.862·34</u>	zr.

Rozchód:

Żywienie dzieci	1021·71	zr.
Przewóz osób, rzeczy i wycieczki	133·85	„
Uzupełnienie inwentarza	7·28	„
Nadzór i kierunek kolonij	140·—	„
Wynajęcie lokalu	91·50	„
Pranie	30·—	„
Opał i światło	35·81	„
Obsługa	26·—	„
Słoma i siano	12·75	„
Drobne wydatki w kolonijach	34·89	„
Drobne wydatki zarządu	13·66	„
Druk sprawozdania	21·45	„
Asekuracya	6·39	„
Remanent	287·05	„
Razem	<u>1.872·34</u>	zr.

Fundusz żelazny ma: 1.015·93 złr.

Powyższe zestawienie rachunkowe sprawdziliśmy i zgodnie poświadczamy.

Kraków d. Czerwca 1893.

Karol Kadlewicz m. p.

Zestawienie za r. 1893.

Dochód:

Remanent z roku 1892	287·05	złr.
Subwencya m. Krakowa	500—	„
Dary	570·07	„
Opłata od dzieci z Wiednia	302—	„
Składki	61—	„
Narosłe procenta od kapitału	7·68	„
Razem	<u>1.727·80</u>	złr.

Rozchód:

Żywienie dzieci	955·32	złr.
Przewóz osób, rzeczy i wycieczki	103·74	„
Uzupełnienie inwentarza	57·50	„
Nadzór i kierunek kolonij	120—	„
Wynajęcie domów dla kolonistów	125—	„
Usługa, pranie i światło	44·72	„
Słoma i siano	19·24	„
Druki i drobne wydatki	12·20	„
Asekuracya inwentarza od ognia	3·03	„
Razem	<u>1.440·75</u>	złr.
Remanent na rok 1894	287·05	„
Razem	<u>1.727·80</u>	złr.

Powyższe zestawienie rachunkowe sprawdziliśmy i zgodnie poświadczamy.

Kraków, 12 maja 1894.

Karol Kadlewicz m. p.

SPIS CZŁONKÓW
TOW. KOLONIJ WAKACYJNYCH DLA DZIECI
W KRAKOWIE.

Protektorka Towarzystwa :

Katarzyna z hr. Branickich hr. *Adamowa Potocka*.

Zarząd Towarzystwa :

Prezes, *Edward Wojnarowicz*.

Wice-prezes, Prof. Dr. *St. Domański*.

Podskarbi, Doc. Dr. *Kazimierz Grabowski*.

Sekretarz, Dr. *Józef Kopff*.

Członkowie Komitetu :

Profesor Dr. *Leon Cyfrowicz*.

Dyrektor *Antoni Gettlich*.

Henryk Müldner.

Dyrektor, *Wincenty Jabłoński*.

Dr. *August Kwaśnicki*.

Ignacy Żółtowski.

A) Członkowie dobrodzieje :

Erazm Jerzmanowski.

Marcel. Sembrich-Kochańska.

Benedyktowa Lipkowska.

Władysław Mierzwiński.

Hr. Kat. Adamowa Potocka.

Marya Konopnicka.

Jadwiga Mańkowska.

B) Członkowie stali:

Dr. Buszek Jan.	Kotarski Przemysław.
Czarnomska Eliza.	Dr. Kwaśnicki August.
Dawny Resurs krakowski.	Lipkowska K.
Prof. Dr. Domański Stanisław.	Mańkowska Jadwiga.
JE. Książę Kard. Dunajewski A.	Morawski Kazimierz (syn).
Dr. Estreicher Karol.	Pawlikowska Helena.
Fischer Jan Władysław.	Pawlikowski Mieczysław.
Doc. Dr. Grabowski Kazimierz.	Dr. Pieniążek Karol.
Prof. Dr. M. L. Jakubowski.	Schwarz Henryk.
Klobassa Karol.	Skracha Stanisław.
	Szlachtowska Helena.

C) Członkowie czasowi:

Prof. Aleksandrowicz Włodz.	Gettlich Antoni.
Baczakiewicz Feliks.	Górska Seweryna.
Bar. Banhidy Kazimiera.	Grabowska Józefa.
Bartynowski Władysław.	Grynfeldowna Julia.
Bielska Józefa.	Halski Ludwik.
Ks. Bukowski Julian.	Heggenbergerowa Helena.
Burzyński Stanisław.	Horackowna Julia.
Dr. Bylicki Franciszek.	Ilnicka Olga.
Cetnarowiczowa Bronisława.	Jabłońska Aleksandra.
Dr. A. Chlebig.	Jabłoński Wincenty.
Chranicki Jan.	Jablrzykowski Zygmunt.
Chyliński Michał.	Jankowska Olimpia.
Ciechomski-Erard Wiktor.	Jawornicki Józef.
Prof. Dr. Creizenach W.	Joteykowa Stanisława.
Prof. Dr. Cyfrowicz Leon.	Kadlewicz Karol.
Czechówna Aleksandra.	Prof. Dr. Kasperek Franc.
Dr. Dadlez Wilhelm.	Kleczkowski-Zenoni I. A.
Dr. Doboszyński A.	Dr. Kopff Józef.
Domańska Antonina.	Dr. Koy Stanisław.
Ks. Drohojowski Juliusz.	Krzyżanowski Stanisław A.
Friedbergowna Ernestyna.	Kwiatkowski Jan.
Geisler Jan.	Kwieciński Józef.

Dr. Lisowski Władysław.	Prof. Dr. Rydel Lucyan.
Maciołowski Julian.	Rutkowska Lucyna.
Mańkowska Anna.	Dr. Ściborowski Władysław.
Mańkowska Tekla.	Siemaszko Antoni.
Mańkowski Leon.	Ślęczkowska Mieczysława.
Dr. Mars Antoni.	Prof. Dr. Smolka Stanisław.
Miklaszewski Juliusz.	Sobańska Natalia.
Mirecka Edyta.	Sobierajska Marya.
Mirtenbaum Emanuel.	Ks. Kan. Sobierajski Józafat.
Mrazek Józef.	Ks. Kan. Spis Stanisław.
Müldner Henryk.	Ks. Przeor Spolski Maryan.
Dr. Murdzieński Franciszek.	Stein Artur.
Napieralska N.	Straszewska Marya.
Niedzialkowski Janusz.	Stypkowska Augusta.
Niewiadomska Lucyna.	Świderska Marya.
Nycz Karol.	Świejkowska Antonina.
Prof. Dr. Obaliński Alfred.	Welczowski Apolinary.
Odrzywolska Aniela.	Więckowski Zygmunt.
Orzechowska Karolina.	Wiszniewska Aleksandra.
Orzechowska Stanisława.	Dr. Wiszniewski Ludwik.
Dr. Paszkowski Stanisław.	Wiszniewski Konstanty.
Pogonowska Joanna.	Wojnarowicz Edward.
Porębski August.	Wyrobiszówna Emilia.
Preisendanz Franciszek.	Wyrzykowska Oktawia.
Remer Amalia.	Dr. Żeleński Władysław.
Rimmler Klara.	Żółtowski Ignacy.

